

Profil ogólnoakademicki

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

RAPORT ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Nazwa kierunku studiów: *ekonomia*

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uczelnia Łazarskiego w Warszawie

Data przeprowadzenia wizytacji: 15-16 czerwca 2019 r.

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	9
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	13
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	16
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	18
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	20
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	21
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	23
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	27
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	29
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (<i>w porządku wg poszczególnych zaleceń</i>)	32
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych ..	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa ...	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Marek Lisiński, członek PKA

Członkowie:

1. prof. dr hab. Tadeusz Kufel, członek PKA
2. dr hab. Małgorzata Porada-Rochoń, ekspert PKA
3. mgr Dominik Postaremczak, ekspert PKA reprezentujący pracodawców
4. Patryk Lisiecki, ekspert PKA reprezentujący studentów

Sekretarz zespołu oceniającego: mgr Grzegorz Kołodziej

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena programowa na kierunku *ekonomia* prowadzonym na Wydziale Ekonomii i Zarządzania (WEiZ) Uczelni Łazarskiego w Warszawie odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA). w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Wizytacja odbyła się w związku z upływem okresu, na jaki w roku akademickim 2012/2013, została wydana pozytywna ocena programowa tego kierunku studiów.

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (dalej również: ZO, ZO PKA) z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac dyplomowych i etapowych, wizytacji infrastruktury naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków Zespołu Oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	<i>ekonomia</i>	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne oraz niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	- (wiodąca) – ekonomia i finanse - 87% pkt. ECTS, nauki o zarządzaniu i jakości - 7% pkt. ECTS, nauki prawne - 2% pkt. ECTS, nauki socjologiczne - 2% pkt. ECTS; psychologia - 2% pkt. ECTS.	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów/185 punktów ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	160 godz. / 5 pkt. ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	- Analiza ekonomiczna i biznesowa - Ekonomia menadżerska	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	205	78
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1840	1280
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	92 pkt. ECTS	74 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	103 pkt. ECTS	103 pkt. ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	74 pkt. ECTS	74 pkt. ECTS

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach, której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

²Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

Nazwa kierunku studiów	<i>Ekonomia</i>	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne oraz niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{3,4}	- (wiodąca) – ekonomia i finanse - 96% pkt. ECTS, nauki prawne - 4%.	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry/120 punktów ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Ekonomia rozwoju Finanse i bankowość Doradztwo inwestycyjne Kapitał ludzki w organizacji Zarządzanie projektami	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	131	220
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	900	690
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	62 pkt. ECTS	44 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	72 pkt. ECTS	72 pkt. ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	62 pkt. ECTS	62 pkt. ECTS

³W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach, której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁴Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* określona poprzez cechy opisujących jej tożsamości jest rezultatem działań podejmowanych przez Uczelnię. Wynika ona również z sytuacyjnych uwarunkowań funkcjonowania Wydziału oraz priorytetów jego rozwoju.

Za cechy składające się tożsamość kierunku *ekonomia* Uczelnia Łazarskiego uznaje: wyposażenie absolwentów kierunku w specjalistyczną wiedzę z zakresu ekonomii oraz nauk pokrewnych, samodzielne postrzeganie, badanie oraz rozwiązywanie problemów gospodarczych, świadome wypełniania obowiązków i korzystania z praw obywatelskich, spełnianie w społeczeństwie roli intelektualnych liderów oraz odpowiedzialne wykonywanie funkcji publicznych. Wszystko ma być skutkiem kształcenia kompetentnych kadr menadżerskich. Tak zdefiniowana tożsamość nie pokazuje w jednoznaczny sposób specyfiki profilu akademickiego a tym bardziej jej związku z ekonomią, jako dyscypliną naukową.

W przypadku kierunku *ekonomia* dostrzegany jest dualizm narracji na temat celów kształcenia. Z jednej strony w programie kształcenia dla kierunku I stopnia wskazuje się, że: "Program kształcenia został przygotowany przy dużym udziale otoczenia społeczno-gospodarczego. Dzięki temu konstrukcja programu pozwala kształcić takich absolwentów, którzy będą pożądanymi na rynku pracy, a ich wiedza, umiejętności i kompetencje będą zgodne z oczekiwaniami pracodawców". Z drugiej strony podczas posiedzenia Rady Ekspertów (2017-11-13) podkreślano, że: "...istotą profilu ogólnoakademickiego jest wdrażanie studentów w prowadzenie badań naukowych, a dopiero później nabywanie praktycznych kompetencji".

Identyfikując taką rozbieżność rekomenduje się władzom Uczelni jednoznaczne uspołnienie celów kształcenia z przyjętym do realizacji profilem studiów. Prowadzenie profilu ogólnoakademickiego wcale nie neguje kształcenia absolwentów o kompetencjach zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy. Idzie o właściwe ustalenie proporcji pomiędzy przygotowaniem do realizacji badań naukowych a nabywaniem umiejętności praktycznych.

Przyjęta koncepcja kształcenia jest spójna z misją i strategią Uczelni i Wydziału. Misja Uczelni Łazarskiego rozumiana, jako szczególny powód jej funkcjonowania, uznaje badawczy i praktyczny wymiar kształcenia, jego międzynarodowy charakter oraz etos pracy. Ta racja uzasadniająca prowadzenie przez Szkołę określonej wyżej koncepcji kształcenia wpisana jest w najwyższe standardy etyczne, otwartość i poszanowanie wszystkich kultur i religii.

Koncepcja jest również zgodna ze strategią Uczelni, zwłaszcza z jednym z jej celów strategicznych. Jest nim stworzenie silnego i rozpoznawalnego ośrodka naukowego, umożliwiającego zapewnienie wiedzy i wykształcenia, będącego jednocześnie podstawą kreatywnego i krytycznego myślenia o zagadnieniach gospodarki i szeroko rozumianych problemach ekonomii.

Identyfikowana na Wydziale polityka jakości kształcenia a także proces jej doskonalenia i rozwijania są zgodne ze strategią Uczelni oraz koncepcją kształcenia na kierunku *ekonomia*. Dostrzega się również jej związki z Wewnętrznym Systemem Jakości Kształcenia.

Koncepcja programowa studiów obejmuje obszary subdyscyplin przypisane do dziedziny nauk ekonomicznych i dyscyplin *ekonomia* i *finanse*.

Cele kształcenia i efekty uczenia się realizowane w ramach koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia* są związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie *ekonomia*, do których kierunek jest przyporządkowany. Potwierdza to analiza dorobku

naukowego pracowników prowadzących zajęcia na akredytowanym kierunku studiów. Spotkanie z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz studia dokumentacji dokumentują aktywność pracowników i pracodawców i dają podstawę do stwierdzenia, że cele i efekty uczenia się zostały określone we współpracy z pracownikami Wydziału oraz przedstawicielami podmiotów potoczenia społeczno-gospodarczego. Analiza i ocena celów i efektów wskazuje, że są one zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

1.2.

Koncepcja programowa studiów na kierunku *ekonomia* na pierwszym i drugim poziomie studiów została przyjęta uchwałą Rady WEiZ. Na pierwszym poziomie studiów oferowane są dwie specjalności: „Analiza ekonomiczna i biznesowa” oraz „Ekonomia menadżerska”. Specjalności oferowane na drugim poziomie studiów to: „Ekonomia rozwoju”, „Finanse i bankowość”, „Doradztwo inwestycyjne”, „Kapitał ludzki w organizacji”, „Zarządzanie projektami”.

W przypadku specjalności oferowanych na pierwszym poziomie studiów, ich dobór nie budzi zastrzeżeń. W przypadku drugiego poziomu studiów, adekwatność doboru specjalności „Kapitał ludzki w organizacji”, „Zarządzanie projektami” budzi wątpliwość. Treści programowe obu specjalności oraz ich nazwa odpowiada dyscyplinie zarządzanie i kształceniu na kierunku zarządzanie. Rekomenduje się władzom Uczelni dokonanie zmian, by jednoznacznie wpisywały się one w kanon ekonomii, jako dyscypliny naukowej.

Uchwałą nr 2 Senatu Uczelni z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie przyporządkowania dyscyplin dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Prawa i Administracji oraz Wydziale Ekonomii i Zarządzania wskazano dla kierunku *ekonomia* procentowy udział dyscyplin, w których zgodnie z programem kształcenia uzyskiwane są na tym kierunku efekty kształcenia:

1. Studia pierwszego stopnia:
 - Dyscyplina naukowa (wiodąca) – ekonomia i finanse - 87%,
 - Dyscyplina naukowa (dodatkowa) – nauki o zarządzaniu i jakości - 7%,
 - Dyscyplina naukowa (dodatkowa) – nauki prawne - 2%,
 - Dyscyplina naukowa (dodatkowa) – nauki socjologiczne - 2%,
 - Dyscyplina naukowa (dodatkowa) – psychologia - 2%.
2. Studia drugiego stopnia:
 - Dyscyplina naukowa (wiodąca) – ekonomia i finanse - 96%,
 - Dyscyplina naukowa (dodatkowa) – nauki prawne - 4%.

Analiza treści Uchwały nr 2 Senatu Uczelni w zakresie wskazanego o dla kierunku *ekonomia* procentowego udział dyscyplin, w których zgodnie z programem kształcenia uzyskiwane są na tym kierunku efekty kształcenia, zawiera dyscypliny, dla których wskazano kilkuprocentowe udziały efektów uczenia się. Są to dyscypliny wspomagające, których wskazanie w Uchwale jest zbędne.

Na wskazane w trakcie wizytacji rekomendacje dotyczące odniesienie efektów kształcenia uzyskiwanych na kierunku *ekonomia* tylko do dyscyplin wiodących, a wyeliminowanie wskazanych w niej dyscyplin wspomagających, nazwanych w Uchwale dodatkowymi oraz ponowne oszacowanie ich procentowego udziału, szybko zareagowały Władze Uczelni.

Senat Uczelni Łazarskiego, uchwałą nr 63/2019 z dnia 19 lipca 2019 roku, w paragrafie 1, dla kierunków prowadzonych na Wydziale Prawa i Administracji oraz Wydziale Ekonomii i Zarządzania określa, na studiach pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* o profilu ogólnoakademickim, jako dyscyplinę wiodącą – ekonomię i finanse (86 % efektów kształcenia),

a jako dyscyplinę dodatkową - nauki o zarządzaniu i jakości (14 % efektów kształcenia). Na studiach drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* o profilu ogólnoakademickim wskazuje, jako dyscyplinę wiodącą ekonomię i finanse (90% efektów kształcenia) oraz nauki o zarządzaniu i jakości jako dyscyplinę dodatkową – (10% efektów kształcenia).

Dla ocenianego kierunku Senat Uczelni określił efekty kształcenia. Łącznie określono 30 efektów (W – 13, U – 10, KS – 7) dla pierwszego stopnia oraz 27 efektów (W – 8, U – 13, KS – 6) dla drugiego stopnia. Proporcje pomiędzy efektami są właściwe. Efekty z zakresu umiejętności, pomimo że jest ich na pierwszym stopniu proporcjonalnie mniej, są bardzo pojemne treściowo. Opis kierunkowych efektów kształcenia jest zrozumiały i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych.

Efekty przedmiotowe sformułowane są w przeważającej mierze również w sposób właściwy. Dla każdego przedmiotu sformułowanych jest po kilka efektów. Efekty przedmiotowe są spójne z celami danego przedmiotu, odnoszą się do jego specyfiki i realizowanych treści (szczegółowe uwagi w kryterium 2.1.).

Efekty przedmiotowe określone dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych są takie same.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA potwierdzili znajomość efektów uczenia się, zarówno kierunkowych, jak i przedmiotowych, opisanych odpowiednio w programie studiów oraz sylabusach. Informacje na temat efektów uczenia się, które można osiągnąć w ramach realizowanego przedmiotu, są przekazywane podczas pierwszych zajęć przez nauczycieli akademickich. Potwierdzili to studenci, według których informacje w tym zakresie są przedstawiane w odpowiedni sposób. Studenci wskazali również, że informacje na temat efektów uczenia się mogą uzyskać z dostępnego na stronie internetowej programu studiów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest zgodna z misją i strategią Wydziału oraz prowadzoną polityką jakości kształcenia. Przy jej opracowywaniu uwzględniono opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, uwarunkowania sytuacyjne Wydziału oraz przejęte przez Uczelnię i Wydział priorytety jego rozwoju. Koncepcja kształcenia odzwierciedla także tożsamość kierunku.

Cele kształcenia i efekty uczenia się realizowane w ramach koncepcji kształcenia na kierunku *ekonomia* są związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany. Zostały również określone we współpracy z pracownikami Wydziału oraz przedstawicielami podmiotów potoczenia społeczno-gospodarczego. Są także zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz z profilem ogólnoakademickim. Są zgodne z właściwym poziomem PRK. Odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy w dyscyplinie ekonomia. W prawie każdym przypadku są możliwe do osiągnięcia. Ich sformułowanie nie budzi zastrzeżeń.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Treści programowe odpowiadają efektom uczenia się oraz są zgodne z aktualnym stanem wiedzy. Są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program. W nielicznych przypadkach zachodzą wątpliwości, co do obszerności efektów uczenia się w odniesieniu do treści programowych. Jako przykład można podać zajęcia z przedmiotu „Socjologia” (hospitowane w czasie wizytacji). Pewne zastrzeżenie budzi osiągnięcie następującego efektu uczenia się *Student będzie umiał posługiwać się metodami badawczymi stosowanymi w socjologii i wykorzystać je w praktyce ekonomicznej (wywiad, obserwacja, badania ankietowe, testy i pomiary socjologiczne)*, gdyż studenci nie korzystają z metod badań w celu zaliczenia przedmiotu. Przypisanie efektów dla przedmiotu *Mikroekonomia I* wydaje się zbyt obszerne. Podobnie, analiza treści programowych wskazuje na potrzebę zredefiniowania efektów przedmiotowych w przypadku przedmiotu „Finanse przedsiębiorstw”. Rekomenduje się ich przeformułowanie i weryfikację.

Treści kształcenia w programie studiów ujęte są w moduły. Merytoryczna zawartość modułów jest prawidłowa. Sekwencja zajęć, dobór form zajęć oraz proporcja liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach nie budzi zastrzeżeń.

Generalnie treści kształcenia poszczególnych przedmiotów można uznać za prawidłowe. Niemniej jednak pewne zastrzeżenia budzą powtarzające się treści kształcenia w przypadku przedmiotów: Analiza finansowa, Praca projektowa i Analiza finansowa II. Ponadto w sylabusach dominującej części przedmiotów, w rubrykach dotyczących literatury nie odnotowuje się literatury autorstwa prowadzących zajęcia. Rekomenduje się, w stosunku do dwóch wskazanych wyżej niesprawności dokonanie stosownych zmian.

2.2.

Na kierunku *ekonomia* program studiów ma strukturę modułową. W programie przewidziano na pierwszym poziomie studiów 9 modułów dla studiów stacjonarnych i 9 dla studiów niestacjonarnych, a na drugim poziomie studiów 6 modułów dla studiów stacjonarnych i 6 dla studiów niestacjonarnych. Kształcenie prowadzone jest w języku polskim lub angielskim.

Na pierwszym poziomie studiów, studia realizowane są w cyklu 3-letnim (6 semestrów). Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych wynosi 1840 (w tym 160 godzin praktyk), a na studiach niestacjonarnych – 1280 (w tym 160 godzin praktyk).

Na studiach stacjonarnych na pierwszym poziomie studiów, wykłady stanowią 452,5 godziny (25%), konwersatoria stanowią 375 godzin (20%), ćwiczenia stanowią 762,5 godziny (41%), konwersatoria komputerowe stanowią 90 godzin (5%) Pozostałe godziny to praktyki 160 godzin (9%). Grupy konwersatoryjne liczą między 9 a 45 osób, grupy ćwiczeniowe liczą między 9 a 36 osób, konwersatoria komputerowe liczą do 20 osób.

Na studiach niestacjonarnych na pierwszym poziomie studiów, wykłady stanowią 262,5 godziny (21%), konwersatoria stanowią 240 godzin (19%), ćwiczenia stanowią 367,5 godziny (29%), warsztaty internetowe stanowią 180 godzin (14%), konwersatoria komputerowe stanowią 70 godzin (5%). Pozostałe godziny to praktyki 160 godzin (12%). Grupy konwersatoryjne liczą między 9 a 51 osób, grupy ćwiczeniowe między 5 a 45 osób, grupy konwersatoriów komputerowych do 20 osób.

Program studiów zapewnia realizację lektoratów z języka obcego na studiach stacjonarnych w wymiarze 360 godzin dydaktycznych na niestacjonarnych w wymiarze 240, a ponadto jest możliwość wyboru dodatkowego języka obcego w ramach przedmiotu do wyboru.

Łączna liczba punktów ECTS w toku studiów wynosi 185 (w tym 5 punktów ECTS przypisanych jest praktykom). Przedmiotom do wyboru przypisano 74 punkty ECTS, co stanowi 41% ogólnej liczby punktów ECTS.

Na drugim poziomie, studia realizowane są w cyklu 2-letnim (4 semestry). Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych wynosi 900, a na studiach niestacjonarnych 690. Program studiów zapewnia realizację lektoratów z języka obcego na studiach stacjonarnych w wymiarze 90 godzin dydaktycznych, na niestacjonarnych w wymiarze 60. Łączna liczba punktów ECTS w toku studiów wynosi 120. Przedmiotom do wyboru przypisano 62 punkty ECTS, co stanowi 52% ogólnej liczby punktów ECTS.

Łączna liczba godzin w toku studiów oraz liczba punktów ECTS jest wystarczająca do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Również wymiar godzinowy poszczególnych przedmiotów jest wystarczający do osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia. Wiele przedmiotów (głównie z modułu podstawowego i kierunkowego) ma stosunkowo wysoki wymiar godzinowy, co jest ważne w przypadku drugiego poziomu studiów, który jest tożsamy zarówno dla studiów w trybie stacjonarnym, jak i niestacjonarnym.

Wszystkie moduły objęte programem studiów wymagają bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich, innych osób (opiekunów praktyk) i studentów.

Ważnym elementem treści programowych jest aspekt praktycznego przygotowania studentów, zapewniony dzięki modułowi praktyki. Praktyka studencka stanowi część programu studiów. Jej celem jest poszerzanie wiedzy zdobytej podczas studiów i jej praktyczne wykorzystanie. Obowiązek odbycia praktyki zawodowej w wymiarze 160 godzin mają studenci studiów obu trybów studiów na pierwszym stopniu.

Nakład pracy na poziomie przedmiotów jest określony prawidłowo. Obejmuje on kilka zasadniczych grup aktywności studenta: godziny kontaktowe, godziny poświęcone na samokształcenie oraz przygotowanie do zajęć oraz godziny poświęcone na przygotowanie do zaliczenia modułu, (choć w wielu sylabusach widnieje tylko informacja o łącznej liczbie nakładu pracy własnej studenta, bez uwzględnienia szczegółowego podziału tych godzin). Liczba punktów ECTS za poszczególne przedmioty jest właściwie zróżnicowana, uwzględnia wymiar godzinowy przedmiotu, formy prowadzenia zajęć. Nie mniej jednak w przypadku przedmiotów Rynek Finansowy (2 pkt ECTS), Finanse publiczne (4 pkt ECTS) oraz Analiza makroekonomiczna dla biznesu (6 pkt ECTS), liczba punktów ECTS, z uwagi na duże rozbieżności przepisanych punktów stosunku do treści uczenia się, budzi wątpliwości. Rekomenduje się ponowne przeprowadzenie analizy nakładu pracy studenta dla tych przedmiotów i dokonanie ewentualnych korekt.

2.3.

W programie studiów występuje kilka form prowadzenia zajęć. Są to: wykłady oraz formy aktywne (ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, prace projektowe). Metody kształcenia, jako osobna rubryka nie występuje w sylabusach, w niewielu przypadkach metodą dedukcji można wnioskować na podstawie sposobu weryfikacji efektów uczenia się. Większość ze stosowanych metod ma charakter aktywizujący studentów, skłania do samodzielnej pracy (np. realizacja projektów praktycznych). Metody dydaktyczne są zróżnicowane, odpowiadają specyfice przedmiotów. Dodatkowo umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego, co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia lub B+ na poziomie studiów drugiego stopnia.

W procesie kształcenia wykorzystywane są zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne. Studenci korzystają z sal komputerowych wyposażonych w odpowiednie

oprogramowanie, służące realizacji określonych efektów kształcenia, związanych z – w przypadku studentów I stopnia – wnioskowaniem statystycznym czy umiejętnością gromadzenia, analizowania i przetwarzania danych (np. Stosowanie baz danych), a w przypadku studentów II stopnia – z użyciem technik ICT na zajęciach związanych z analizą danych potrzebną w działalności biznesowej (Statystyka w biznesie, Modelowanie ekonometryczne).

Na kierunku *ekonomia* w trybie niestacjonarnym, zarówno na studiach I i II stopnia, są prowadzone zajęcia z wykorzystaniem e-learningu. Zajęcia te realizowane są, jako uzupełniające oraz wspomagające tradycyjny proces kształcenia (blended learning) i prowadzone są w ramach platformy Lazarski Distance Learning (LDL). Zajęcia odbywają się z udziałem nauczycieli akademickich przygotowanych do prowadzenia takich zajęć i są na bieżąco kontrolowane. Dla studentów prowadzone są specjalne szkolenia w zakresie korzystania z platformy LDL.

Uczelnia zapewnia możliwość dostosowania procesu kształcenia do potrzeb osób niepełnosprawnych. Osobami tymi opiekuje się Uczelniany Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych, który w sposób kompleksowy wspomaga proces kształcenia osoby ze zróżnicowanymi potrzebami.

2.4.

Efekty uczenia się założone w sylabusie praktyk są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć oraz kierunkowych efektów kształcenia.

Wymiar praktyk określono na 160 godzin. Należy uznać to za minimalny wymiar praktyki na profilu ogólnoakademickim, w którym studenci mają szansę osiągnąć założone efekty uczenia się. Praktyki realizowane są na po IV semestrze. Ze względu na fakt, że praktyki obowiązkowe są realizowane tylko na I stopniu studiów, należy uznać, że umiejscowienie praktyk w programie zajęć jest właściwe.

Przyporządkowana liczba punktów ECTS jest odpowiednia (5 punktów) przy założeniu, że studenci wypełniają dzienniki praktyk w czasie przeznaczonym na odbywanie praktyki, czyli np. podczas przebywania w miejscu praktyk przez 8 godzin dziennie.

Stosowane metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk były przed rokiem akademickim 2018/2019 nieefektywne i ograniczone - jak ustalił ZO PKA - do przedstawienia przez studenta zaświadczenia o odbyciu praktyk. Zgodnie z regulacjami obowiązującymi na ocenianym kierunku od 1 października 2018 roku, metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk zostały rozbudowane. Obecnie przebieg praktyk jest dokumentowany w dzienniku praktyk, w którym odnotowywane powinny być wykonane czynności praktyczne oraz nabywane umiejętności zgodne z założonymi efektami kształcenia dla danego programu kształcenia. Ponadto student ma obowiązek odnotowania w dzienniku praktyk w tabeli „umiejętności dodatkowe” wszystkich umiejętności nabytych i doskonalonych podczas praktyk zawodowych, które nie zostały ujęte w tabeli „efekty kształcenia”. Wykonane zadania, zdobyte umiejętności i kompetencje miękkie zawarte w dzienniku praktyk muszą być potwierdzone podpisem i pieczęcią opiekuna praktyk. Ponadto studenci w celu zaliczenia praktyk są zobowiązani do złożenia wraz z dziennikiem praktyk eseju napisanego po zakończeniu praktyk na temat osiągniętych umiejętności w czasie odbywania praktyk o objętości ok. 400-550 słów. Esej zaliczany jest przez koordynatora praktyk studenckich wpisem w dzienniku praktyk.

Na ocenianym kierunku studenci nie otrzymują ocen (ani zaliczenia z oceną) za odbyte praktyki. W odniesieniu do relatywnie rozbudowanej procedury dokumentowania praktyk (dzienniczek odnoszący się do efektów uczenia się, tabela "umiejętności dodatkowe" oraz esej), fakt niewystawiania ocen uznajemy za wymagające rozważenia i ewentualnego dokonania zmiany. Wystawianie ocen (zamiast zaliczeń) ma większą wartość poznawczą dla studenta i koordynatorów praktyk. Wprowadzenie oceny we wszystkich punktach, w których opiekun praktyk w miejscu praktyk jest zobligowany wystawić zaliczenie, umożliwi zobiektywizowanie

procesu ustalenia oceny kompleksowej oraz uwzględnienia w niej każdego z zakładanych efektów uczenia się.

W „Regulaminie organizacji praktyk zawodowych oraz systemie kontroli praktyk zawodowych dla programów kształcenia o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uczelni Łazarskiego” (dalej: Regulamin praktyk) wskazano (§ 6) osoby (Dziekan oraz koordynator praktyk), które są odpowiedzialne za organizację i nadzór nad praktykami na kierunku *ekonomia* oraz określono ich zadania i zakres odpowiedzialności.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 10 - 2017/2018 Dziekana Wydziału Ekonomii i Zarządzania Uczelni Łazarskiego z dnia 25 września 2018 roku w sprawie określenia kryteriów wyboru koordynatora praktyk na kierunkach o profilu ogólnoakademickim i praktycznym określono, że na studiach (bez względu na profil): koordynatorem praktyk zawodowych na określonych kierunkach i profilu kształcenia jest kierownik katedry/dyrektor programu odpowiedzialny za jego realizację, znający jego specyfikę, w tym efekty kształcenia przypisane do kierunku studiów. Administracyjnym koordynatorem praktyk zawodowych jest wskazany przez Dziekana Wydziału EiZ przedstawiciel Działu Praktyk i Karier.

Na przedstawionej liście podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi Uczelnia Łazarskiego ma podpisane umowy znajdują się podmioty (37 takich instytucji), w których odbywanie praktyk zapewnia osiągnięcie efektów uczenia się. Ich infrastruktura i wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk.

Nie wskazano szczegółowych kryteriów, które muszą spełniać placówki, w których studenci odbywają praktyki zawodowe. Ograniczono się do sformułowania: § 1 ust. 7. "Praktyki odbywają się w podmiotach, które dysponują odpowiednią infrastrukturą umożliwiającą prawidłową realizację zakładanych dla praktyk efektów kształcenia." W § 4 wskazano reguły zatwierdzania miejsc odbywania praktyk samodzielnie wskazane przez studentów. Warunki kwalifikowania na praktykę zostały ograniczone do kwestii formalnych (§ 5) takich jak: zawarte ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz pobranie z Działu Praktyk i Karier skierowanie na praktyki i szablon dziennika praktyk. W § 4 ust. 7. oraz § 6 ust. 2 i 7 wskazano możliwość i zakres hospitowania praktyk. W § 6 wskazano zadania opiekunów praktyk w miejscu ich odbywania oraz zakres współpracy osób nadzorujących praktyki na kierunku z opiekunami praktyk i sposoby komunikowania się. Paragraf 3 Regulaminu praktyk wskazuje, że Uczelnia zapewnia miejsca praktyk dla studentów. Zgodnie z zapisami Regulaminu w przypadku samodzielnego wskazania przez studenta miejsca odbywania praktyki, koordynator praktyk zatwierdza to miejsce w oparciu o zakres obowiązków wykonywanych przez studenta podczas praktyk oraz wypełnioną ankietę o podmiocie, w którym ma ją odbywać w odniesieniu do efektów uczenia się.

2.5.

Organizacja zajęć uzależniona jest od trybu studiów. Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku. Studia niestacjonarne odbywają się w cyklach zazwyczaj, co dwa tygodnie w soboty i niedziele. Rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielnie uczenie się.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Obie wskazane specjalności na drugim stopniu tj. „Kapitał ludzki w organizacji”, „Zarządzanie projektami” odpowiadają kształceniu na kierunku zarządzanie, a zatem są niespójne z koncepcją

kształcenia na kierunku *ekonomia*. Rekomenduje się władzom Uczelni dokonanie zmian, by jednoznacznie wpisywały się one w kanon ekonomii, jako dyscypliny naukowej.

Ponadto wskazany w Uchwale 2 Senatu Uczelni procentowy udział dyscyplin, w których zgodnie z programem kształcenia uzyskiwane są na kierunku *ekonomia* efekty kształcenia zawiera dyscypliny, dla których wskazano kilkuprocentowe udziały efektów uczenia się. Są to dyscypliny wspomagające, których wskazanie w Uchwale jest zbędne. Rekomenduje się, zatem odniesienie efektów kształcenia uzyskiwanych na kierunku *ekonomia* tylko do dyscyplin wiodących, a wyeliminowanie wskazanych w niej dyscyplin wspomagających, nazwanych w Uchwale dodatkowymi oraz ponowne oszacowanie ich procentowego udziału.

Treści programowe odpowiadają efektom uczenia się oraz są zgodne z aktualnym stanem wiedzy. Są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program. W nielicznych przypadkach wymagają przeformułowania i weryfikacji.

Program studiów dla kierunku *ekonomia* umożliwia realizację założonych efektów kształcenia. Struktura programu studiów składa się z kilku modułów, z których kluczowe pod względem liczby godzin, jak i punktów ECTS są moduły: kierunkowy oraz podstawowy. Zaletą programu studiów jest stosunkowo wysoki wymiar godzinowy przedmiotów z tych dwóch modułów, co zapewnia dobre podstawy wiedzy z zakresu nauk ekonomicznych i pokrewnych. System ECTS, zarówno na poziomie kierunku, jak i przedmiotów jest skonstruowany prawidłowo. Przeważają formy zajęć o charakterze aktywnym (ćwiczenia, warsztaty, seminaria i projekty).

Efekty uczenia się zakładane dla praktyk są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć. Wymiar praktyk określono na 160 godzin. Przyporządkowana im liczba punktów ECTS jest odpowiednia.

Założone w regulaminie praktyk metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań są trafnie dobrane i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów.

Infrastruktura i wyposażenie podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi Uczelnia Łazarskiego ma podpisane umowy na praktyki, są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne nie budzą zastrzeżeń. Senat Uczelni określił w drodze uchwały warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia

i zakończenia rekrutacji, w tym rekrutacji elektronicznej przyjmowania na I rok studiów w roku akademickim 2020/2021 (Uchwała nr 5 Senatu Uczelni Łazarskiego z dnia 18.03.2019). Uchwała reguluje wszystkie istotne elementy procesu rekrutacji na oceniany kierunek, w tym zasady przyjęć kandydatów z nową maturą, ze starą maturą, z maturą międzynarodową oraz zasady przyjęć cudzoziemców.

Sposób rekrutacji na kierunek *ekonomia* zapewnia właściwe przygotowanie kandydata do studiowania na tym kierunku. Zasady rekrutacji na oceniany kierunek określone są w sposób wyczerpujący, są jednoznaczne, nie zawierają zapisów dyskryminujących. Kandydaci na studia mają wyczerpującą i zrozumiałą informację dotyczącą procesu rekrutacji.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej określone zostały w Uchwale Rady WEiZ w sprawie przenoszenia i uznawania zajęć zaliczonych przez studenta w jednostce organizacyjnej uczelni macierzystej lub w innej uczelni, w tym zagranicznej

Uczelnia ma określone zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym (Uchwała Senatu Uczelni Łazarskiego Nr 3 z dnia 12 grudnia 2018 r.). Proces dyplomowania obejmuje pisanie pracy dyplomowej i realizację zajęć seminaryjnych oraz egzamin dyplomowy. Zasady i informacje dotyczące procesu dyplomowania na WEiZ określa regulamin dyplomowania oraz Zarządzenie Rektora Uczelni Łazarskiego nr 22/2018 z dnia 2 listopada 2018 roku w sprawie nadania „Procedury dyplomowania w Uczelni Łazarskiego”. Szczegółowe wymagania merytoryczne, formalne i edycyjne stawiane pracom określa załącznik 2 „Wymogi dla prac dyplomowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku ekonomia o profilu ogólnoakademickim” ww. regulaminu.

Jakość prac dyplomowych stanowi element ewaluacji, w procedurach recenzowania udział biorą także recenzenci zewnętrzni. Student ma zapewnioną opiekę promotora w czasie pisania pracy dyplomowej w ramach seminarium. Na Wydziale przywiązuje się również wagę do samodzielności przygotowania prac dyplomowych, prace podlegają sprawdzaniu programem antyplagiatowym. Zaliczanie efektów kształcenia w procesie dyplomowania przeprowadzane jest w sposób prawidłowy.

3.2.

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągniętych efektów kształcenia zawarte są w Regulaminie studiów i Wewnętrznym Systemie Jakości Kształcenia. Celem działań podejmowanych w tym zakresie jest zapewnienie jasnych kryteriów zaliczania przedmiotów i rzetelnego procesu oceniania.

Program studiów na kierunku *ekonomia* wykorzystuje się wiele metod weryfikacji efektów kształcenia, co wzmacnia ich osiągnięcie. Na poziomie poszczególnych przedmiotów metody weryfikacji określone są w sylabusach. Wyodrębniane są metody oceny formującej oraz podsumowującej. W ramach pierwszej grupy stosowane są takie metody jak m.in.: obserwacja, test, dyskusja, ocena realizacji zadania, ocena projektu, ocena aktywności na zajęciach. W ramach oceny podsumowującej stosowane są m.in.: kolokwia, testy, zaliczenia i egzaminy ustne.

Analiza wyników nauczania omawiana jest podczas spotkań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Rady Ekspertckiej, spotkań z Kierownikami Katedr i wykładowcami oraz prezentowana jest na posiedzeniu Rady Wydziału. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia opracowuje wnioski z analizy i plan naprawczy. Metody weryfikacji efektów przedmiotowych są dobrze dobrane do specyfiki przedmiotu. Uwzględniają one możliwość weryfikowania wiedzy, umiejętności, ale również kompetencji społecznych (tam gdzie są one określone).

3.3.

Przegląd prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych dokonany przez Zespół Oceniający pozwala stwierdzić, że pozwalają one na weryfikację przedmiotowych efektów kształcenia. Prace mają na ogół formę testów i zadań, rzadko kopii prezentacji. Prace są opisywane przez prowadzących. W wielu przypadkach brakowało ocen. Sposób archiwizowania prac nie budzi istotnych zastrzeżeń, brak jest jednak w niektórych przypadkach, danych o przedmiocie (rok, semestr studiów).

Częścią systemu weryfikacji efektów kształcenia jest ocena prac dyplomowych. Zespół Oceniający przeanalizował tytuły 185 prac licencjackich, magisterskich, zarówno w języku polskim, jak i angielskim (część prac została przeanalizowana przez Zespół Oceniający w całości) absolwentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych broniących się w 2018 roku. Tematyka aż 10% wszystkich prac nie była związana bezpośrednio z wiodącą dyscypliną, do której odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia, tj.: ekonomii. W większości przypadków, dokonany przez Zespół Oceniający przegląd prac dyplomowych pozwala stwierdzić, że odpowiadają one standardowi prac licencjackich i magisterskich dla profilu ogólnoakademickiego. W niektórych przypadkach zauważono, że oceny z pracy są nieco rozbieżne ze strony recenzenta i promotora. W niektórych przypadkach struktura pracy jest zaburzona i nieproporcjonalna, a w przypadku prac magisterskich składająca się z trzech rozdziałów. Brakuje rozdziału lub punktu dotyczącego metodyki badania. W bibliografii brakuje odwołań do publikacji promotora pracy. Rekomenduje się podjęcie działań mających na celu akceptowanie tylko prac zgodnych z kierunkiem *ekonomia*, a także tych mających odpowiednią strukturę (zaleca się cztero-rozdziałowy układ pracy magisterskiej) w tym część metodyczną.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Metody weryfikacji efektów przedmiotowych są dobrze dobrane do specyfiki przedmiotów. Uwzględniają one możliwość weryfikowania wiedzy, umiejętności, ale również kompetencji społecznych (tam gdzie są one określone).

Sposób archiwizowania prac nie budzi istotnych zastrzeżeń, brak jest jednak w kilku analizowanych przypadkach ocen prac.

Niektóre prace nie były związane bezpośrednio z wiodącą dyscypliną, do której odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia, tj.: ekonomii, składały się z trzech rozdziałów i nie posiadały części metodycznej. Dlatego rekomenduje się podjęcie działań mających na celu akceptowanie tylko prac zgodnych z kierunkiem *ekonomia*, a także tych mających odpowiednią strukturę (zaleca się cztero-rozdziałowy układ pracy magisterskiej) w tym część metodyczną.

Proces dyplomowania przebiega prawidłowo. Wszystkie istotne elementy procesu dyplomowania realizowane są zgodnie z przyjętymi procedurami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w tym zakresie.

Zasady rekrutacji na oceniany kierunek określone są w sposób wyczerpujący, są jednoznaczne, nie zawierają zapisów dyskryminujących. Kandydaci na studia mają wyczerpującą i zrozumiałą informację dotyczącą procesu rekrutacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Wydział Ekonomii i Zarządzania dysponuje szeroką stabilną kadram naukowo-dydaktyczną. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* wynosi odpowiednio: na studiach stacjonarnych I i II stopnia 98 osób (w tym: 5 prof., 13 dr hab., 38 dr i 42 mgr), a na studiach niestacjonarnych – 69 osób (w tym 4 prof., 8 dr hab., 29 dr i 28 mgr). Jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz profilu kształcenia i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Zatrudniona kadra spełnia wymagania zawarte w przepisach prawa.

Przy powierzaniu przedmiotów nauczycielom akademickim brane są pod uwagę doświadczenie naukowe, kompetencje, specjalizacje oraz doświadczenie zawodowe. Obsada zajęć dydaktycznych wynika z łączenia działalności dydaktycznej z naukową. Jednakże w jednym przypadku należałoby dokonać korekty obsady (patrz załącznik nr 4) z przedmiotu bardzo specjalistycznego „Modelowanie ekonometryczne” (studia II stopnia – laboratorium komputerowe).

Moduły obejmujące badania naukowe prowadzone są przy jednoczesnym włączaniu w proces badawczy i publikacyjny studentów, np. poprzez koła naukowe. Przykładem łączenia zajęć i prac kół naukowych – na studiach I stopnia – jest przedmiot „Polityka społeczno-gospodarcza”, gdzie studenci przy poznawaniu zagadnień merytorycznych uczą się metodologii badawczej, formują problemy badawcze przy wykorzystaniu odpowiedniego aparatu metodologicznego, zaś w przypadku studiów II stopnia przedmioty: Historia myśli ekonomicznej czy Gospodarowanie kapitałem ludzkim, gdzie studenci przy wykorzystaniu aparatu badawczego formują tezy, hipotezy i pytania badawcze łącząc to z pozyskiwaniem wiedzy merytorycznej.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni i dydaktyczni prowadzący zajęcia na studiach I i II stopnia na kierunku *ekonomia* łączą je z prowadzoną działalnością naukową i dydaktyczną, angażując do tego studentów, czego efektem są m.in. wspólne publikacje naukowe i udział w konferencjach, także międzynarodowych. Studenci współpracują z wykładowcami w ramach kół naukowych, projektów badawczych i publikacji.

4.2.

Rekrutacja na stanowiska naukowo-dydaktyczne odbywa się w trybie otwartym i konkursowym w oparciu o aktualne i przyszłe potrzeby wydziału. Przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu nowego pracownika naukowo-dydaktycznego następuje analiza dokumentów dostarczonych przez kandydata poświadczających wykształcenie, staż pracy dydaktycznej, osiągnięcia naukowe w stosunku do potrzeb wynikających z procesu dydaktycznego, doświadczenie zdobyte poza uczelnią.

Nauczyciele akademicki podlegają corocznej ocenie przez Wydziałową Komisję ds. Oceny Nauczycieli Akademickich. Dla pracowników etatowych zatrudnionych na stanowiskach naukowo-dydaktycznych ocena łączna składa się z: oceny pracy dydaktycznej (40%); oceny pracy naukowej (40%) oraz oceny pracy organizacyjnej (20%). Nauczyciele akademicki niebędący etatowymi pracownikami uczelni podlegają ocenie wyłącznie w zakresie pracy dydaktycznej. Podstawą oceny pracy dydaktycznej są: ankiety przeprowadzane wśród studentów, co najmniej jeden raz w roku we wszystkich formach

i grupach studenckich; hospitacje zajęć, sylabusy (ocena pod kątem jakości, zgodności z koncepcją kształcenia i aktualności prezentowanych treści, wykorzystywania dodatkowych narzędzi, wielokrotnego sprawdzania wiedzy, wykonywania prac pisemnych przez studentów). Podstawą oceny pracy naukowej są publikacje naukowe afiliowane na rzecz Uczelni. W wyniku przeprowadzonych ocen, corocznie najlepsi nauczyciele akademicki otrzymują nagrody Rektora w kategoriach: za całokształt pracy, za pracę naukową (oddzielnie w grupach: samodzielnych pracowników, adiunktów i asystentów) za pracę dydaktyczną oraz za pracę organizacyjną. Uzyskanie oceny negatywnej w dwóch kolejnych latach może stanowić przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie stosunku pracy.

W roku akademickim 2017/2018 ankiety wśród studentów zostały przeprowadzone w semestrze zimowym i letnim, ponadto przeprowadzono hospitacje. Wyniki ankiet i hospitacji były omówione podczas spotkania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. W wyniku ocen z jedną osobą rozwiązano umowę o pracę, zaś z czterema innymi przeprowadzono rozmowy dyscyplinujące. Osoby te zostały poinformowane o konieczności zmiany swojego podejścia do studentów i procesu kształcenia.

Uczelnia dba o stały rozwój pracowników naukowych i dydaktycznych, np. poprzez realizację projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju nt. Wzrost kompetencji kadry dydaktycznej Uczelni Łazarskiego (POWR.03.04.00-00-D148/16-00) w ramach, którego pracownicy naukowo-dydaktyczni przechodzili szereg szkoleń, np. „Ewaluacja zajęć pod kątem osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia”, „Wykorzystanie gry symulacyjnej do sprawdzenia nabytych umiejętności”, „Wykorzystanie programu Statistica”, „Wykorzystanie narzędzia Turnetin w dydaktyce”, „Najlepsze praktyki nauczania, oceniania i udzielania informacji zwrotnej dla studentów” czy „Indywidualne szkolenie dydaktyczne”. Nabyte podczas szkoleń kompetencje wykładowcy wdrażają w prowadzone zajęcia. Z kadry naukowo-dydaktycznej i dydaktycznej Wydziału udział w tych szkoleniach wzięło 55 wykładowców. W marcu 2019 roku zorganizowano szkolenie nt. możliwości i zasad publikowania w wysoko punktowanych naukowych czasopismach zagranicznych, przeprowadzone przez profesora z University of Warwick.

Wykładowcy wchodzący w skład kadry kierunku ekonomia w ostatnich 5 latach uzyskiwali awanse zawodowe: 4 stopnie doktora habilitowanego oraz dwa doktoraty.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wydział dysponuje szeroką stabilną kadram naukowo-dydaktyczną. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* liczy prawie 100 osób. Przy powierzaniu przedmiotów nauczycielom akademickim brane są pod uwagę doświadczenie naukowe, kompetencje, specjalizacje oraz doświadczenie zawodowe. Obsada zajęć dydaktycznych wynika z łączenia działalności dydaktycznej z naukową. Jednakże w jednym przypadku należałoby dokonać korekty obsady (patrz załącznik nr 4) z przedmiotu bardzo specjalistycznego Modelowanie ekonometryczne (studia II stopnia – laboratorium komputerowe).

Pracownicy naukowo-dydaktyczni i dydaktyczni prowadzący zajęcia na studiach I i II stopnia na kierunku *ekonomia* łączą je z prowadzoną działalnością naukową i dydaktyczną, angażując do tego studentów, czego efektem są m.in. wspólne publikacje naukowe i udział w konferencjach, także międzynarodowych. Studenci współpracują z wykładowcami w ramach kół naukowych, projektów badawczych i publikacji.

Rekrutacja na stanowiska naukowo-dydaktyczne odbywa się w trybie otwartym i konkursowym. Nauczyciele akademicki podlegają corocznej ocenie przez Wydziałową Komisję ds. Oceny Nauczycieli Akademickich.

W roku akademickim 2017/2018 ankiety wśród studentów zostały przeprowadzone w semestrze zimowym i letnim, ponadto przeprowadzono hospitacje. Wyniki ankiet i hospitacji były omówione podczas spotkania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. W wyniku ocen dokonano korekt obsady i rozmowy dyscyplinujące.

Uczelnia dba o stały rozwój pracowników naukowych i dydaktycznych, np. poprzez realizację projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju nt. Wzrost kompetencji kadry dydaktycznej Uczelni Łazarskiego (POWR.03.04.00-00-D148/16-00) w ramach, którego pracownicy naukowo-dydaktyczni przechodzili szereg szkoleń. Z kadry naukowo-dydaktycznej i dydaktycznej Wydziału udział w tych szkoleniach wzięło 55 wykładowców.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

5.1.

Uczelnia dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia przypisanych do kierunku ekonomia na I i II stopniu, a także prowadzenie badań naukowych.

Uczelnia jest właścicielem kampusu położonego w Warszawie przy ul. Świeradowskiej. Powierzchnia całkowita budynków wynosi prawie 20 tys.m². Budynek Uczelni został zaprojektowany w sposób funkcjonalny, zapewniający studentom, pracownikom oraz osobom niepełnosprawnym ruchowo dostęp do wszystkich pomieszczeń – przystosowane są podjazdy, windy, toalety, specjalne miejsca w aulach i salach, wydzielone miejsca parkingowe, automatyczne drzwi. Studenci mogą korzystać z Internetu bezprzewodowego. Oprócz sal dydaktycznych na Uczelni są dostępne: kaplica, barek, kafeteria, punkt xero, bankomat, automat do sprzedaży biletów komunikacji miejskiej, automaty z napojami, słodyczami i przekąskami oraz osobny pokój dla rodzica z małym dzieckiem.

Uczelnia zapewnia dostęp dla wszystkich studentów i pracowników do technologii informacyjno-komunikacyjnej. Istnieje ogólnodostępna strona internetowa Uczelni, każdy pracownik ma własną skrzynkę pocztową, dostępne są platformy studenta – Wirtualna Uczelnia, zasoby – w ramach, których wykładowcy mogą udostępniać materiały studentom. W procesie kształcenia formy te są wykorzystywane do komunikacji student-dziekanat, student-wykładowca i prowadzenia bieżących spraw.

Uczelnia umożliwia studentom pracę własną na terenie kampusu. Dla studentów dostępne są zbiory biblioteczne wraz z zapleczem przeznaczonym na czytelnię, pokoje pracy cichej. Ponadto studenci mają dostęp zarówno z domu, jak i z biblioteki do elektronicznych baz danych, np. EBSCOhost, CEIC, Ibuk Libra czy Proquest Ebook Centra. Obecnie wprowadzany jest system dostępu zdalnego spoza sieci uczelnianej do zasobów baz zewnętrznych. Studenci

mogą także wykorzystywać sale konferencyjne na 6 piętrze i miejsca na całym kampusie przeznaczone do nauki.

Studenci do pracy własnej mogą korzystać z zasobów Biblioteki Uczelni Łazarskiego otwartej siedem dni w tygodniu, wyposażonej w zestawy komputerowe z odpowiednim oprogramowaniem, jak chociażby MS Office czy Statistica. Na II i VI piętrze znajdują się pokoje pracy własnej, w których studenci mogą korzystać z możliwości podłączenia komputera do rzutnika multimedialnego, celem realizacji zadań grupowych.

Uczelnia zapewnia możliwość dostosowania procesu kształcenia do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

Biblioteka ma bogate zasoby (82 tys. woluminów i 3,5 tys. czasopism) w części z wolnym dostępem. Jest też dostęp do 16 baz elektronicznych. Czytelnia ma 100 miejsc, w tym 30 wyposażonych w komputery włączonych do sieci i jest otwarta 7 dni w tygodniu.

Zbiory są dość intensywnie uzupełniane (po około 2 tys. książek rocznie), a podstawą tego procesu są zapotrzebowania składane przez wykładowców. Zasoby przypisane do ocenianego kierunku studiów i kierunków pokrewnych są znaczne (finanse i nauki o zarządzaniu). W sumie z kierunkami ekonomicznymi można wiązać blisko 8 tys. woluminów. Za zadowalającą można uznać listę ponad 30 tytułów gromadzonych czasopism związanych z naukami ekonomicznymi.

Przegląd zasobów na miejscu i wrywkowe sprawdzenia zawartości katalogu wykazały, że podstawowe podręczniki z ekonomii i subdyscyplin pokrewnych są dostępne.

Ponad 5 tys. tytułów książek drukowanych i przeważająca większość elektronicznych jest w języku angielskim. Biblioteka jest członkiem NUKAT i OCLC, aktywnie uczestniczącą w życiu akademickim w Uczelni i poza nią.

W bibliotece znajdują się stanowiska przystosowane do osób z niepełnosprawnościami, wyposażone w stoły z regulowaną wysokością oraz klawiatury przystosowane dla osób słabowidzących.

5.2.

Baza dydaktyczna i naukowa poddawana jest cyklicznej ocenie przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (raz na 3 lata), a ich rekomendacje przedstawiane w formie pisemnej służą jej doskonaleniu. Jednym z przykładów skuteczności systemu oceny bazy jest przydzielenie studentom Wydziału Ekonomii i Zarządzania osobnych pokoi do pracy własnej, zlokalizowanych na drugim i szóstym piętrze. Ocena zasobów bibliotecznych dokonywana jest, co roku przez Wydziałową Komisję Jakości Kształcenia. Ważne miejsce w procesie monitorowania, oceny i doskonalenia bazy dydaktycznej i naukowej, w tym zasobów biblioteki odgrywają studenci, proponując określone rozwiązania i zwracają uwagę na ważne dla nich kwestie, jak np. godziny otwarcia biblioteki w trakcie sesji egzaminacyjnych czy sugestie związane z zakupem literatury.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Do mocnych stron należy zaliczyć dostęp do nowoczesnej infrastruktury, bogatych zasobów bibliotecznych oraz udogodnienia dla studentów niepełnosprawnych. Biblioteka ma bogate zasoby (82 tys. woluminów i 3,5 tys. czasopism) w części z wolnym dostępem. Jest też dostęp do 16 baz elektronicznych. Czytelnia ma 100 miejsc, w tym 30 wyposażonych w komputery włączonych do sieci i jest otwarta 7 dni w tygodniu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Władze Uczelni Łazarskiego oraz osoby odpowiedzialne za prowadzenie kierunku *ekonomia* wykazują proaktywną postawę w odniesieniu do współpracy z podmiotami reprezentującymi otoczenie społeczno-gospodarcze (dalej: OSG).

W skład Rady Ekspertkiej wchodzi 6 osób reprezentujących podmioty zewnętrzne. Ponieważ część z nich to osoby o niewątpliwym doświadczeniu w działalności z zakresu public relations i zarządzania, a także aktywnie zaangażowane w diagnozę potrzeb rynku pracy w zakresie kompetencji absolwentów szkół wyższych (w składzie jest ekspert Narodowego Centrum Badań i Rozwoju), rekomenduje się poszerzenie składu rady o osoby posiadające silniejsze związki z ekonomią, które reprezentują podmioty bliżej związane z wyzwaniami zawodowego rynku pracy. Skład Rad Ekspertkiej powinien zostać rozszerzony również ze względu na fakt, iż wg stanu na marzec 2019 na kierunku *ekonomia* na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych kształciło się ponad 600 osób. Większa liczba podmiotów odpowiadających specyfice kształcenia na kierunku *ekonomia* współpracujących z uczelnią i władzami kierunku w opracowywaniu programu kształcenia, prowadzeniu zajęć, a przede wszystkim zaangażowanych w proces dyplomowania i zwiększających liczbę i różnicowanie miejsc praktyk będzie działaniem doskonalącym z punktu widzenia jakości kształcenia.

Analiza przedstawionej dokumentacji oraz wnioski ze spotkań z przedstawicielami władz ocenianego kierunku oraz OSG wskazują, że współpraca w tym zakresie jest prowadzona systematycznie i przybiera zróżnicowane formy.

Przedstawiciele OSG uczestniczą w procesie formułowania programu studiów. Potwierdzają to zarówno przedstawiona dokumentacja ("Protokoły z posiedzenia Rady Ekspertkiej przy kierunku *Ekonomia*"), jak i wypowiedzi przedstawicieli Rady obecnych na spotkaniu. Jednym z efektów współpracy jest wprowadzenie do programu studiów magisterskich przedmiotu "Doradztwo inwestycyjne". Opiniowaniu przez członków Rady Ekspertkiej poddawane były również miejsca praktyk oraz wybrane sylabusy zajęć.

Studenci mają możliwość odbywania praktyk, staży we współpracujących podmiotach. Z przeprowadzonych rozmów oraz przeanalizowanej dokumentacji wynika, że ograniczeniem rozwoju współpracy z OSG i wykorzystania możliwości oferowanych przez współpracujące podmioty jest prowadzenie kierunku *ekonomia*, jako profilu ogólnoakademickiego. Potwierdza to m.in. "Protokół z posiedzenia Rady Ekspertkiej przy kierunku *ekonomia*" (2017-11-13) wg, którego "zebrani eksperci (...) poddali pod rozagę, czy w dłuższej perspektywie czasu nie należałoby się zastanowić nad zmianą profilu kształcenia na praktyczny, aby w jeszcze większym stopniu dopasować program studiów do oczekiwań rynku pracy". Opinię tę potwierdzili swoimi wypowiedziami również uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA wszyscy członkowie Rady Ekspertkiej, np.: "Studia trzeba "przebranżowić"; "Potrzebna jest sukcesywna, ewolucyjna zmiana profilu studiów"; "Tylko upraktycznienie może dać uczelni dobry efekt". W ocenie ZO PKA konieczne jest podjęcie przez Władze Uczelni dyskusji dotyczącej profilu kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Przedstawiciele OSG uczestniczą w prowadzeniu zajęć oraz gościnnych wykładach, a także realizują kursy, w tym umożliwiające zdobycie certyfikatów, które rozwijają umiejętności i kompetencje przydatne we wchodzeniu na rynek pracy. W odniesieniu do kursów warto wspomnieć o aktywnej działalności "Akademii Umiejętności" prowadzonej przez Dział Praktyk i Karier Uczelni Łazarskiego. Zdiagnozowania i analizy wymagają przyczyny relatywnie niskiego poziomu uczestnictwa w tych działaniach studentów ekonomii - średnio na 19 uczestników przypadało 2 studentów ekonomii.

Należy zwrócić uwagę również na bardzo pozytywne opinie przedstawicieli OSG, którzy wchodzi w skład Rady Ekspertckiej dotyczące otwartości na współpracę oraz elastyczność działania ze strony władz Uczelni. Członkowie Rady Ekspertckiej wskazywali, że widzą efekty prowadzonych z nimi konsultacji i ich przełożenie na program kształcenia, a także formy zajęć i metody kształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

W wyniku przeprowadzonej wizytacji na kierunku *ekonomia* prowadzonym na Uczelni Łazarskiego można stwierdzić, że współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego jest prowadzona systematycznie i przybiera zróżnicowane formy adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Uczelnia stale podnosi poziom umiędzynarodowienia procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Uczelnia na stacjonarnych studiach I i II stopnia realizuje osobne programy kształcenia w języku angielskim, na których studenci osiągają takie same efekty kształcenia jak na studiach w języku polskim, są to ścieżki o nazwach: *Economics* (studia I i II stopnia) oraz walidowane przez Coventry University na studiach I stopnia o nazwie *Business Economics* oraz na studiach II stopnia *International Business Economics*. Na stacjonarnych studiach I i II stopnia kształci się około 200 studentów obcokrajowców, co stanowi prawie 60% studentów studiów stacjonarnych.

W ramach projektu finansowanego przez NCBiR wykładowcy na kierunku *ekonomia* wzięli udział w wyjeździe studyjnym do Coventry University nt. „Najlepsze praktyki nauczania, oceniania i udzielania informacji zwrotnej dla studentów”, co zwiększyło poziom przygotowania kadry do prowadzenia wykładów w języku angielskim.

Podstawowymi narzędziami realizacji polityki mobilności studentów i nauczycieli są wyjazdy w ramach programu Erasmus+, a także wyjazdy w ramach umów o współpracy z ponad 80 uczelniami. W ramach programu Erasmus+ skorzystało w roku akademickim 2017/2018 – 6 studentów, w 2016/2017 – 13, natomiast w roku 2015/2016 – 16.

Program studiów I i II stopnia (stacjonarne i niestacjonarne) zawiera lektoraty z języków obcych. Lektoraty języków obcych studenci studiów stacjonarnych I stopnia obejmują łącznie 510 godzin, w tym: język obcy I – 360 godzin zajęć (przez 6 semestrów), język obcy II – 150 godzin (drugi język do wyboru, semestr I i II), a studenci studiów niestacjonarnych I stopnia odpowiednio – 340 godzin, w tym: język obcy I – 240 godzin zajęć (przez 6 semestrów), język obcy II – 100 godzin (drugi język do wyboru, semestr I i II). Studenci studiów II stopnia realizują lektorat w łącznej liczbie 90 godzin zajęć na studiach stacjonarnych i 60 godzin na studiach niestacjonarnych.

Na studiach I stopnia studenci obcokrajowcy mogą wybrać język polski, jako drugi język do wyboru. Natomiast proces umiędzynarodowienia kształcenia na studiach II stopnia w obu trybach realizowany jest poprzez włączenie do programu przedmiotów do wyboru w języku angielskim i są to: „The International Financial System”, „Corporate Growth and Financial Markets”. Każdy cykl nauki na studiach I i II stopnia kończy się egzaminem międzynarodowym TOEIC.

W kształtowaniu międzynarodowego charakteru Uczelni służy organizowany cyklicznie od sześciu lat International Week. Myślą przewodnią organizacji International Week jest stworzenie międzynarodowego charakteru Uczelni. Do głównych wydarzeń International Week należą: wykłady gościnne Visiting Professors dla studentów Uczelni, debaty i konferencje studenckie; Polish Culture Workshop oraz Multicultural Day.

7.2.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia podlega cyklicznej ocenie przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz przedstawicieli partnerskiego Uniwersytetu w Coventry. Z grona interesariuszy wewnętrznych bieżącego monitoringu poziomu umiędzynarodowienia dokonuje Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia po zakończeniu każdego roku akademickiego.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia na studiach I i II stopnia na kierunku *ekonomia* pod kątem potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego jest także przedmiotem dyskusji na posiedzeniach Rady Ekspertckiej, której sugestie znajdują odzwierciedlenie w działaniach naprawczych, jak chociażby zmiany w przedmiotach do wyboru w języku angielskim na studiach II stopnia na kierunku *ekonomia*.

Proces umiędzynarodowienia jest także przedmiotem ewaluacji przeprowadzanej przez Studenckie Zespoły Opiniujące, gdzie studenci wskazują własne przemyślenia i propozycje związane z tym procesem, jak np. potrzeby związane z zaproszeniem zagranicznych wykładowców.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia stale podnosi poziom umiędzynarodowienia procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Uczelnia na stacjonarnych studiach I i II stopnia realizuje osobne programy kształcenia w języku angielskim, a dwie ścieżki o nazwach: na studiach I stopnia o nazwie *Business Economics* oraz na studiach II stopnia *International Business Economics* są walidowane przez Coventry University. Na stacjonarnych studiach I i II stopnia kształci się około 200 studentów obcokrajowców, co stanowi prawie 60% studentów studiów stacjonarnych.

Podstawowymi narzędziami realizacji polityki mobilności studentów i nauczycieli są wyjazdy w ramach programu Erasmus+ obejmujący około 2-3% studentów.

Program studiów I stopnia (stacjonarne i niestacjonarne) zawiera lektoraty z dwóch języków obcych z łączną liczbą godzin 510 (340 - niestacjonarne). Studenci studiów II stopnia realizują lektorat w łącznej liczbie 90 godzin zajęć na studiach stacjonarnych i 60 godzin na studiach niestacjonarnych.

W kształtowaniu międzynarodowego charakteru Uczelni służy organizowany cyklicznie od sześciu lat International Week. Myślą przewodnią organizacji International Week jest stworzenie międzynarodowego charakteru Uczelni. Do głównych wydarzeń International Week należą: wykłady gościnne Visiting Professors dla studentów Uczelni, debaty i konferencje studenckie; Polish Culture Workshop oraz Multicultural Day.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

- Organizacja International Week, który służy kształtowaniu międzynarodowego charakteru Uczelni.

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Uczelnia Łazarskiego zapewnia różnorodne formy wsparcia studentów, zarówno w procesie uczenia się jak i rozwoju społecznym, naukowym i zawodowym. Formalne wsparcie jest widoczne we wszystkich funkcjonujących na uczelni jednostkach oraz obowiązujących procedurach. Jest ono dopasowane do potrzeb różnych grup studentów, wśród których wymienić można studentów z niepełnosprawnościami, studentów z zagranicy, studentów aktywnych zawodowo oraz studentów rodziców. Poza aspektami formalnymi władze uczelni i pozostali pracownicy zapewniają różnorodne formy nieformalnego wsparcia, które przejawia się m.in. w otwartości na studentów, bezpośrednim i indywidualnym podejściu do ich potrzeb oraz angażowaniu studentów w różnorodne procesy zachodzące na uczelni.

Wsparcie studentów ma charakter ciągły i rozpoczyna się podczas organizowanych na uczelni Dni Integracyjnych dla studentów pierwszego roku, podczas których przekazywane są informacje na temat procesu studiowania, obowiązujących procedurach i harmonogramach oraz funkcjonowaniu uczelnianych jednostek takich jak Dział Staży i Praktyk oraz Dział Programów Międzynarodowych. W czasie Dni Integracyjnych odbywa się także szkolenie BHP oraz kurs obsługi systemu elektronicznego wirtualna uczelnia oraz platformy e-learningowej. Dni Integracyjne stanowią wartościowe wprowadzenie dla studentów w proces studiowania oraz pomagają rozeznac się w funkcjonujących na uczelni różnorodnych formach wsparcia.

W trakcie studiów studenci mogą liczyć na wsparcie ze strony nauczycieli akademickich, którzy są dostępni dla studentów poza godzinami zajęć podczas konsultacji. Terminy spotkań każdy student może sprawdzić po zalogowaniu do uczelnianego systemu wirtualna uczelnia, tam też dostępny jest adres mailowy każdego prowadzącego. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA wyrażali pozytywną opinię na temat wsparcia w procesie uczenia się, według studentów nauczyciele akademicy wychodzą naprzeciw potrzebom studentów, udostępniają

materiały z zajęć na platformie e-learningowej, a w przypadku studentów wybitnych oferują indywidualne podejście oraz zaangażowanie w rozwój naukowy. Dodatkowym wsparciem w procesie uczenia się są dla studentów kierownicy katedr, którzy monitorują właściwą realizację treści programowych przez nauczycieli akademickich oraz sprawdzają, czy prowadzący zajęcia prowadzi przedmiot zgodnie z opisem zawartym w sylabusie. W razie jakichkolwiek wątpliwości w tym zakresie studenci mają możliwość zgłaszania uwag do kierowników katedr.

Studenci mogą liczyć także na bieżące wsparcie opiekuna roku, którego poznają podczas Dni Integracyjnych. Opiekun stanowi podstawowe źródło informacji na temat dodatkowych możliwości rozwoju, jakie oferują poszczególne jednostki Uczelni Łazarskiego, a także na temat wsparcia dopasowanego do potrzeb różnych grup studentów. To opiekun roku wskazuje odpowiednie rozwiązania i możliwości w zakresie potrzeb studentów pracujących, studentów z niepełnosprawnościami oraz studentów rodziców. W razie potrzeby kieruje studentów do odpowiednich pracowników uczelni. W przypadku obowiązujących procedur i harmonogramów studenci mogą liczyć na wsparcie administracyjne pracowników Dziekanatu, który jest otwarty również w sobotę, co jest szczególnie istotne z perspektywy studentów niestacjonarnych. W opinii studentów pracownicy dziekanatu są kompetentni i chętnie udzielają pomocy w każdej sprawie. Z Dziekanatem można kontaktować się również drogą elektroniczną. Osobą bezpośrednio wspierającą studentów w sprawach formalnych oraz indywidualnych potrzeb studentów jest Prodziekan ds. studenckich, który udziela wszelkich informacji na temat indywidualizacji procesu uczenia się oraz wsparcia organizacji studenckich działających na uczelni. Studenci mają dostęp do wielu pracowników uczelni oferujących wsparcie, a ich zaangażowanie przekłada na odpowiednią reakcję w przypadku zaistniałych problemów.

Studenci mogą liczyć na odpowiednie wsparcie w zakresie realizowania praktyk oraz rozwoju kariery zawodowej. Wszelkich informacji w tym zakresie udziela Dział Staży i Praktyk, który prowadzi, dostępną w formie elektronicznej, bazę ofert praktyk i staży. W zakresie rozwoju zawodowego studenci kierunku ekonomia mają możliwość wzięcia udziału w projektach realizowanych na uczelni, które pozwalają zdobyć wartościowe na rynku pracy kompetencje w ramach kursów i szkoleń. Studenci doceniają w szczególności kursy dostępne za darmo, który na rynku zewnętrznym potrafią być bardzo drogie. W ramach realizowanych projektów studenci mogą ponadto skorzystać z doradztwa zawodowego, mentoringu oraz coachingu zawodowego.

Studentów biorących udział w programach wymiany międzynarodowej wspiera Dział Programów Międzynarodowych. Organizowane są spotkania ze studentami kierunku na temat programów mobilnościowych w ramach tzw. International Week, podczas których prezentowana jest oferta możliwych miejsc wyjazdu oraz obowiązujące podczas wymian zasady. Studenci podczas spotkania z ZO PKA stwierdzili, że są zapoznani z ofertą programów mobilnościowych na uczelni, która jest dla nich atrakcyjna. Obowiązujące procedury w zakresie uznawania efektów uczenia się na uczelni zagranicznej są właściwe i nie stanowią bariery utrudniającej studentom udziału w tego typu wyjazdach.

Za wsparcie osób z niepełnosprawnościami odpowiada uczelniany Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych. Studenci mogą liczyć na dostosowanie metod kształcenia i weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się. Na prośbę studentów z niepełnosprawnościami istnieje możliwość wydłużenia czasu pisania egzaminu lub skorzystania z pomocy dydaktycznych. Na Wydziale dostępne jest odpowiednie wyposażenie umożliwiające studentom z niepełnosprawnościami pełny udział w procesie uczenia się. W razie potrzeby uczelnia zapewnia pomoc asystenta osoby niepełnosprawnej, którą może zostać osoba wskazana przez studenta z niepełnosprawnością w odpowiednim wniosku. Nad pracą asystenta czuwa uczelniany Pełnomocnik. Dodatkowym wsparciem dla studentów z niepełnosprawnościami na Uczelni jest wypożyczalnia sprzętu, w tym laptopów, czytników i innych urządzeń stanowiących pomoc w procesie uczenia się. Uczelniany Pełnomocnik zapewnia także wsparcie w zakresie aktywizacji

zawodowej studentów z niepełnosprawnością. Dzięki indywidualnemu podejściu oraz zaangażowaniu Pełnomocnika studenci z niepełnosprawnością mają możliwość pełnego uczestniczenia w procesie uczenia się oraz integracji ze społecznością akademicką uczelni. Studenci z niepełnosprawnością mogą korzystać także z dostępnego na Uczelni wsparcia psychologicznego.

Uczelnia zapewnia właściwe wsparcie studenckiego ruchu naukowego. Na Wydziale funkcjonują trzy koła naukowe, które mogą liczyć na odpowiednie finansowanie realizowanych projektów, dostęp do infrastruktury oraz zaangażowanie nauczycieli akademickich, którzy oferują wsparcie merytoryczne. Członkowie kół naukowych angażowani są w przeprowadzane na Uczelni badania naukowe, biorą udział w licznych konferencjach, w tym również zagranicznych oraz mają możliwość publikacji.

Na Uczelni funkcjonują różnorodne mechanizmy motywujące studentów do osiągnięcia efektów uczenia się. Dla studentów najzdolniejszych skierowany jest Program Honorowy w ramach, którego studentowi zostaje przydzielony indywidualny tutor wspierający w rozwoju naukowym. Ponadto na uczelni funkcjonuje program 3-miesięcznych płatnych staży, który w pierwszej kolejności jest kierowany do studentów osiągających najlepsze wyniki w nauce. Z inicjatywy jednego ze studentów Uczelni Łazarskiego, przeprowadzany jest konkurs Warsaw Business Game, którego laureaci wygrywają staż w międzynarodowej korporacji. Najlepsi studenci mają także możliwość uzyskania zniżki w czesnym za studia.

Studenci mogą korzystać ze świadczeń pomocy materialnej w postaci stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów, stypendium ministra za wybitne osiągnięcia oraz zapomogi. O przyznanie stypendium studenci mogą ubiegać się na podstawie wniosku złożonego w Dziekanacie. Wzory wniosków, wymagania, dodatkowe informacje oraz regulamin pomocy materialnej są dostępne dla każdego zainteresowanego na stronie internetowej uczelni. Wszelkiego wsparcia w tym zakresie udzielają pracownicy Dziekanatu, opiekun roku oraz Prodziekan ds. studenckich. Podziału środków na świadczenie pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z samorządem studenckim. Dodatkową możliwością jest uzyskanie zniżki w czesnym dla studentów za osiągnięcia sportowe. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym PKA pozytywnie wypowiadali się na temat systemu pomocy materialnej, przejrzystości obowiązujących procedur, dostępności do informacji oraz terminach wypłacania świadczeń.

Na wsparcie może liczyć także funkcjonujący na uczelni samorząd studencki, który ma dostęp do odpowiednio wyposażonego biura oraz posiada własny budżet na realizację projektów na rzecz społeczności studentów uczelni. Samorząd studencki stanowi dla władz uczelni wartościowe źródło informacji na temat potrzeb oraz ewentualnych problemów, z jakimi borykają się studenci. Jak podkreślają przedstawiciele samorządu studenckiego, władze uczelni angażują studentów na wielu płaszczyznach rozwoju uczelni i oceny jakości kształcenia. Poza organami samorządu studenckiego władze uczelni docierają bezpośrednio do studentów poprzez spotkania ze Studenckim Zespołem Opiniującym, w którym zasiadają przedstawiciele różnych lat i trybów studiów. W ramach spotkania ze studenckim zespołem omawiane są m.in. aspekty związane z realizacją programów studiów, osiągania efektów uczenia się, oceną działania systemu motywacyjnego, procesu umiędzynarodowienia, dostępu do informacji oraz sposobie komunikacji, wszelkich formach wsparcia oraz następuje wymiana opinii na temat infrastruktury oraz harmonogramu realizacji studiów. Uzyskane przez władze uczelni informacje ze spotkania są głównym źródłem proponowanych zmian w funkcjonowaniu uczelni oraz inwestowaniu w jej rozwój. Przedstawiciele studentów zasiadają również w organach kolegialnych takich jak Rada Wydziału oraz Senat, gdzie biorą udział w podejmowaniu decyzji oraz zatwierdzaniu programów studiów. Działania podejmowane w ramach zaangażowania

studentów w procesy zmian na uczelni stanowią dobry przykład właściwego traktowania studentów, jako wartościowego podmiotu społeczności akademickiej uczelni.

Studenci kierunku *ekonomia* stanowią różnorodną grupę osób o indywidualnych potrzebach, na które władze wydziału oraz uczelni reagują we właściwy sposób organizując, w odpowiedzi na te potrzeby, różne formy wsparcia. Studenci zagraniczni korzystają ze Student Help Desk, które oferuje wsparcie związane z wizami i kartami pobytu, ubezpieczeniem zdrowotnym w Polsce, założeniem konta bankowego oraz innymi aspektami związanymi z zamieszkaniem oraz poruszaniem się po terenie Warszawy. Studenci pracujący mogą ubiegać się o zaliczenie praktyki na podstawie pracy zawodowej oraz korzystać z popołudniowych godzin konsultacji. Godziny funkcjonowania dziekanatu oraz biblioteki również są dopasowane do ich potrzeb. Dla studentów będących rodzicami uczelnia zapewnia pokój dla rodzica z dzieckiem, przewijak oraz dostęp na terenie uczelni do żłobka Łazuchy. Powstał także specjalny przewodnik dla rodziców. Na odpowiednie podejście mogą liczyć także studenci z niepełnosprawnościami. Na uczelni powstał podręcznik dla nauczycieli akademickich, który stanowi wartościowe źródło informacji na temat współpracy, wsparcia i angażowania osób z niepełnosprawnościami w proces uczenia się.

8.2.

Uczelnia dokonuje okresowych przeglądów systemu wsparcia studentów. Opinie na temat funkcjonowania systemu oraz potrzeb studentów w tym zakresie są zbierane podczas spotkania władz Wydziału ze Studenckimi Zespołami Opiniującymi oraz członkami samorządu studenckiego. Studenci mają możliwość wypowiedzenia się na temat funkcjonowania systemu wsparcia w ramach przeprowadzanej ankietyzacji. Istnieje także możliwość bezpośredniego zgłaszania skarg i wniosków do władz wydziału. Bieżące monitorowanie systemu wsparcia dokonują kierownicy katedr, opiekunowie lat studiów oraz prodziekan ds. studenckich. Wszelkie wnioski ze spotkań i rozmów ze studentami są wykorzystywane w procesie doskonalenia form wsparcia i w miarę możliwości jak najszybciej wdrażane na wydziale. Jednym z przykładów odpowiedniej reakcji władz wydziału na potrzeby studentów, jest utworzenie pomieszczeń do cichej nauki, na które zapotrzebowanie zgłaszali przedstawiciele studentów zasiadający w Studenckim Zespole Opiniującym. Za właściwą ewaluację procesu monitorowania systemu wsparcia odpowiada Dziekan Wydziału. Studenci podczas spotkania z ZO PKA potwierdzili, że biorą udział w procesie doskonalenia systemu wsparcia, a wiele rozwiązań zostało wdrożonych z ich inicjatywy. Doceniają zaangażowanie władz wydziału w proces doskonalenia systemu wsparcia studentów na uczelni.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wydział wdrożył mechanizmy wsparcia studentów w procesie uczenia się, osiągania efektów kształcenia i wszechstronnym rozwoju. Wsparcie udzielane studentom w procesie kształcenia przez nauczycieli akademickich, w powiązaniu z rozwijaniem ich samodzielności i stymulowaniem do pełnienia aktywnej roli w tym procesie, należy ocenić pozytywnie. Działania Wydziału uwzględniają z reguły zróżnicowane potrzeby różnych grup studentów.

Na uwagę zasługuje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, dobrze funkcjonujący system pomocy materialnej, wysokiej jakości obsługa administracyjna. Ponadto Wydział stara się na bieżąco wspierać samorządność studencką i studencki ruch naukowy.

Ważnym elementem oceny wizytowanego kierunku jest opinia aktualnych studentów, którzy są zadowoleni z kształcenia i funkcjonowania na Uczelni oraz ponownie zdecydowaliby się na podjęcie studiów w tym miejscu. Duże znaczenie w tym aspekcie ma wysoki poziom nauczania oraz przyjazna atmosfera panująca na Wydziale.

Warto także podkreślić, że skuteczność systemu wsparcia studentów jest systematycznie badana oraz udoskonalana.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

- Funkcjonowanie Studenckich Zespołów Opiniujących, które przyczyniają się do bezpośredniego angażowania studentów na rzecz doskonalenia jakości kształcenia na Uczelni,
- Wsparcie w postaci Student Help Desk umożliwia właściwą pomoc dla studentów zagranicznych oraz odnalezienia się i adaptacji w nowym miejscu pobytu,
- Stworzenie dla nauczycieli akademickich podręcznika opisującego, w jaki sposób współpracować z osobami z niepełnosprawnościami. Dzięki podręcznikowi nauczyciel akademicki może we właściwy sposób angażować studentów z niepełnosprawnością w proces uczenia się,
- Kompleksowe podejście do wsparcia studentów będących rodzicami, które przejawia się w przystosowaniu uczelnianej infrastruktury, funkcjonowaniu na terenie uczelni żłobka oraz wydaniu przewodnika dla rodziców.

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

9.1.

Wszelkie informacje związane z uczelnią oraz kierunkiem *ekonomia* znajdują się na stronie internetowej, której treści zostały podzielone na zakładki „dla kandydata”, „dla studenta”, „dla absolwenta”. Podział ten zapewnia odpowiedni dostęp do informacji dla wszystkich zainteresowanych. Informacje na stronie internetowej zostały przedstawione w formie zakładek oraz odnośników, w których przedstawiono uczelnię, ofertę kierunków studiów, funkcjonujące na uczelni jednostki, procedury, harmonogramy oraz dokumenty. Za aktualizację treści na stronie internetowej odpowiedzialni są pracownicy poszczególnych jednostek oraz władze uczelni. Informacje przedstawione na stronie internetowej są aktualne.

Kandydaci na studia mają dostęp do szczegółowych informacji na temat oferty kierunków studiów, realizowanych specjalności oraz procedur i harmonogramu procesu

rekrutacji. W odpowiedniej zakładce znajdują się szczegółowe informacje na temat potwierdzania i uznawania efektów uczenia, w tym o możliwościach, obowiązujących procedurach i wymaganiach z tym związanych. Informacje na temat poszczególnych form wsparcia w procesie uczenia się są zawarte w zakładkach poszczególnych jednostek funkcjonujących na Uczelni. Ułatwieniem dla studentów I roku studiów są znajdujące się w osobnej zakładce „Dla nowo przyjętych studentów” informacje. Strona internetowa i wszystkie informacje na niej przedstawione są dostępne w języku angielskim, jest także dostosowana do wyświetlania na urządzeniach mobilnych. Istnieje możliwość personalizacji strony internetowej poprzez zwiększenie lub zmniejszenie wielkości tekstu. Rekomenduje się dodanie możliwości zmiany kontrastu strony, co ułatwi korzystanie z niej osobom z niepełnosprawnościami. Bezpośrednio ze strony internetowej można zalogować się do elektronicznej platformy uczelnianej.

Studenci kierunku *ekonomia* mają dostęp do uczelnianej platformy wirtualna uczelnia, w której otrzymują informacje o postępach w nauce, w tym uzyskanych ocenach, płatnościach oraz planie zajęć. Po zalogowaniu się do platformy studenci w pierwszej kolejności widzą komunikaty od Uczelni mówiące o zbliżających się terminach, potrzebie złożenia dodatkowych dokumentów lub zmianach w planie zajęć. W wirtualnej uczelni znajduje się ponadto dostęp do adresów poczty elektronicznej nauczycieli akademickich oraz informacje na temat terminów konsultacji. Istnieje także możliwość zapoznania się z planem zajęć danego wykładowcy.

W opinii studentów funkcjonowanie platformy stanowi znaczne ułatwienie w dostępie do informacji na temat przebiegu studiów. Dodatkowym źródłem informacji są gabloty dostępne w korytarzach uczelni. Zawarte są w nich informacje o organizowanych wydarzeniach, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, realizowanych projektach oraz oferty staży i praktyk. Uczelnia dociera także do studentów poprzez media społecznościowe, w których pojawiają się aktualne informacje na temat ważnych terminów, wydarzeniach organizowanych na uczelni, ofertach pracy oraz staży oraz dodatkowym wsparciu dla studentów. Ważnym elementem aktywności uczelni w mediach społecznościowych są relacje z odbywających się wydarzeń, realizowanych projektów oraz informacje na temat osiągnięć studentów. Studenci mają możliwość kontaktu z uczelnią i zdobycia informacji na tematu studiów poprzez media społecznościowe.

9.2.

Władze uczelni na bieżąco monitorują informacje udostępnione poprzez stronę internetową oraz uczelnianą platformę e-dziekanat. Uwagi na temat treści oraz sposobu ich przedstawiania są zbierane podczas spotkań ze studentami oraz przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto raz w roku Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przeprowadza wśród studentów badanie na temat dostępu do informacji. Poszczególne jednostki są odpowiedzialne za przekazywane informacje i ich aktualność w ramach poszczególnych zakładek. Za sprawdzenie zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców odpowiedzialne są władze uczelni, które przeprowadzają wewnętrzną ewaluację w tym zakresie.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia właściwy dostęp do informacji o studiach i ich przebiegu zarówno z perspektywy kandydata na studia oraz studenta. W odpowiedniej zakładce przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego mogą zdobyć informacje na temat współpracy z uczelnią. Treści zostały przedstawione w sposób przejrzysty w podziale na odpowiednie zakładki i odnośniki. Informacje przedstawione na stronie internetowej są aktualne. Zapewniony został

właściwy dostęp do dokumentów zarówno na stronie internetowej, jak i w Biuletynie Informacji Publicznej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Dookonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Analiza regulacji wewnętrznych dotyczących wewnętrznym systemem jakości kształcenia na Uczelni i Wydziale oraz dokumentacji odzwierciedlającej jego budowę oraz funkcjonowanie jednoznacznie dowodzi, że sytemu został określony i działa.

Zidentyfikowano sposoby sprawowania nadzoru nad kierunkiem studiów. Merytoryczny sprawuje Dziekan Wydziału oraz Prodziekan ds. naukowych i operacyjnych, organizacyjny realizuje Kierownik Katedry Ekonomii, a administracyjny - Prodziekan ds. programowych i dydaktycznych. Nad poziomem jakości kształcenia czuwa Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. Zadania, uprawnienie i odpowiedzialność tych podmiotów ustalono w wewnętrznym systemie jakości kształcenia oraz zakresach obowiązków tych stanowisk kierowniczych jednostek.

Modyfikacje, monitorowanie i okresowy przegląd programów kształcenia, a w dalszej kolejności zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o przyjęte procedury. Analiza tych procedur, z jednej strony i udostępnionej dokumentacji opisującej realnie prowadzone działania dotyczące programu studiów na kierunku ekonomia z drugiej, upoważnia do stwierdzenia, że odbywają się one według formalnie przyjętych zasad. Rezultatem tych przedsięwzięć są sporządzane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia oraz osoby wskazane przez Dziekana analizy. Są one w dalszej kolejności przedmiotem szczegółowej oceny w toku posiedzeń Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Rady Wydziału. Decyzje tam podejmowane stanowią podstawę do podjęcia działań doskonalących.

Analizując funkcjonowanie wewnętrznego systemu jakości kształcenia stwierdzono, że przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca efekty uczenia się a także wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system punktów ECTS, treści programowe, metody kształcenia, weryfikacji i oceny efektów uczenia się. Realizowana jest przez członków Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i pracowników katedr. Monitorowanie stopnia osiągania efektów kształcenia odbywa się poprzez okresowe rewizje programu kształcenia z punktu widzenia realizowanych w nich efektów kształcenia, krytyczne analizy sylabusów w celu eliminowania powtórzeń treści kształcenia w ramach różnych przedmiotów/modułów, dobór obiektywnych metod weryfikacji realizacji efektów kształcenia, określanie metod dydaktycznych najbardziej odpowiednich do prowadzonej formy zajęć czy analizy literatury przedmiotu.

Władze Wydziału, członkowie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz kadra dydaktyczna wykonują wskazany wyżej zakres przedsięwzięć czerpiąc z doświadczeń i sugestii interesariuszy zewnętrznych, w tym także tych wchodzących w skład Rady Eksperckiej.

Z informacji udostępnionych przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia wynika, że przeprowadza ona coroczne badania oceny zajęć dydaktycznych. Analizuje wyniki hospitacji, rezultaty ankiet ewaluacyjnych sporządzane przez studentów, arkusze samooceny osiągania efektów kształcenia czy treści ankiet obrazujących stopień wykorzystania infrastruktury w realizacji efektów kształcenia.

Analiza i funkcjonowanie polityki jakości daje podstawę do stwierdzenia, że prowadzona na Wydziale i kierunku ekonomia systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji. Ich zakres oraz źródła pozyskania są dobrze dobrane, adekwatnie do celów i zakresu oceny. Obejmuje podstawowe wskaźniki ilościowe dotyczące stopnia osiągania efektów uczenia się, informacje zwrotne od studentów związane także z warunkami studiowania oraz zakres wsparcia w procesie uczenia się, informacje zwrotne od nauczycieli akademickich.

Na kierunku ekonomia funkcjonuje Studencki Zespół Opiniujący, którego zadaniem jest bieżący monitoring realizacji programu studiów z punktu widzenia potrzeb i oczekiwań studentów, jako interesariuszy wewnętrznych. Rezultatem jego prac są uwagi, rekomendacje i propozycje przedstawiane Dziekanowi Wydziału. Innym źródłem informacji o zmianach w programie kształcenia czy wręcz rekomendowanie zmian w metodach kształcenia lub oceniania a także innych działaniach zmierzających do doskonalenia programu studiów są opinie pracowników Wydziału, jako interesariuszy wewnętrznych.

Władze Wydziału czerpią również krytyczne, ale także inspirujące informacje przekazywane przez pracodawców i absolwentów kierunku, jako interesariuszy zewnętrznych. Ich opinie są często przyczyną zmian w programie studiów, np. wygłaszanie wykładów otwartych, prowadzenia zajęć w celu wdrożenia praktycznych modułów czy treści kształcenia. Powyższe daje podstawę do stwierdzenia, że w ocenie i doskonaleniu programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (studenci i kadra prowadząca kształcenie) oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, absolwenci kierunku).

Analiza i ocena funkcjonowania wewnętrznego systemu jakości kształcenia na kierunku ekonomia pozwoliła na wskazanie szeregu konkretnych wniosków, skonkretyzowanych w podjętych już działaniach, które potwierdzają jego skuteczność. Do takich zaliczyć można np.:

- wprowadzenie na studiach drugiego stopnia, z inicjatywy Rady Ekspertckiej i Studenckiego Zespołu Opiniującego, nowej specjalności „Doradztwo inwestycyjne”,
- zmiany w zakresie formy zajęć, proporcji i liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach w celu osiągnięcia efektów kształcenia. Przykładem jest przedmiot „Wnioskowanie statystyczne” w ramach, którego wprowadzono wykład i zwiększono ilość godzin zajęć ogółem. Inicjatorem zmian byli studenci i pracownicy,
- zakup, na wniosek studentów, programu Statistica do przedmiotu „Modelowanie ekonometryczne” na studiach drugiego stopnia,
- zmianę, na wniosek Rady Ekspertckiej, procedury potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną,
- ustalenie, na wniosek interesariuszy wewnętrznych, zasad postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposobów zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem (Skutkiem tego było wprowadzenie Zarządzenie nr 9 – 2017/2018 Dziekana Wydziału Ekonomii i Zarządzania Uczelni Łazarskiego z dnia 25 września 2018 roku w sprawie procedury postępowania w sytuacjach konfliktowych, w tym związanych ze sprawdzaniem i realizacją efektów kształcenia,
- powołanie, na wniosek interesariuszy wewnętrznych, w związku z dużą liczbą studentów zagranicznych Zarządzenia Dziekana WEiZ nr 12 – 2017/2018 w sprawie powołania wydziałowego zespołu ds. przeciwdziałania dyskryminacji

Przedstawione wyżej tylko wybrane działania wynikające z szeregu wniosków będących rezultatem systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia programu studiów na kierunku *ekonomia*.

Władze Wydziału przedstawiły również planowane na rok akademicki 2019/2020 przedsięwzięcia mające na celu doskonalenie budowy i funkcjonowania wewnętrznego systemu jakości kształcenia. Za takie uznano zmiany w:

- treści pytań ankiet studenckich,
- treści pytań hospitacji i dostosowanie ich do profili kształcenia,
- treści pytań z zakresu infrastruktury,
- zasadach zatrudniania kadry i metod jej poszukiwania,
- systemie ewaluacji aktywności i zaangażowania Rady Eksperckiej,
- systemie przygotowania i oceniania prac dyplomowych – przede wszystkim poprzez przyjęcie wzorca pracy a także doprecyzowanie tematów prac o charakterze badawczym lub prac praktycznych opartych,
- systemie ewaluacji biblioteki poprzez zwiększenie ilości pytań jej dotyczących, a w szczególności o nowoczesne narzędzia i bazy danych.

Planowane działania Władz Wydziału potwierdzają, że mają one plan doskonalenie wewnętrznego systemu jakości kształcenia i traktują go jako instrument doskonalenia jakości kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Analiza regulacji wewnętrznych dotyczących wewnętrznym systemem jakości kształcenia na Wydziale i w Uczelni oraz dokumentacji odzwierciedlającej jego budowę oraz funkcjonowanie jednoznacznie dowodzi, że sytemu został określony i działa.

Modyfikacje, monitorowanie i okresowy przegląd programów kształcenia, a w dalszej kolejności zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury. Analiza tych procedur, z jednej strony i udostępnionej dokumentacji opisującej realnie prowadzone działania dotyczące programu studiów na kierunku *ekonomia* z drugiej, upoważnia do stwierdzenia, że odbywają się one według formalnie przyjętych zasad.

Analizując funkcjonowania wewnętrznego systemu jakości kształcenia stwierdzono, że przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca efekty uczenia się a także wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system punktów ECTS, treści programowe, metody kształcenia, weryfikacji i oceny efektów uczenia się.

Analiza i funkcjonowanie polityki jakości daje podstawę do stwierdzenia, że prowadzona na Wydziale i kierunku ekonomia systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji. Ich zakres oraz źródła pozyskania są dobrze dobrane, adekwatnie do celów i zakresu oceny. Obejmuje podstawowe wskaźniki ilościowe dotyczące stopnia osiągania efektów uczenia się, informacje zwrotne od studentów związane także z warunkami studiowania oraz zakres wsparcia w procesie uczenia się, informacje zwrotne od nauczycieli akademickich.

W ocenie i doskonaleniu programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (studenci i kadra prowadząca kształcenie) oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, absolwenci kierunku).

Analiza i ocena funkcjonowania wewnętrznego systemu jakości kształcenia na kierunku ekonomia pozwoliła na wskazanie szeregu konkretnych wniosków, skonkretyzowanych w działaniach, które potwierdzają jego skuteczność.

Władze Wydziału przedstawiły również planowane na rok akademicki 2019/2020 przedsięwzięcia mające na celu doskonalenie budowy i funkcjonowania wewnętrznego systemu jakości kształcenia

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Władze Wydziału poczyniły działania w kierunku wypełnienia zaleceń sformułowanych przez Zespół Oceniający PKA w raporcie z wizytacji, która miała miejsce w dniach 21-22 grudnia 2012 roku.

Zalecenie 1. Ustalenie statusu studiów anglojęzycznych w ofercie dydaktycznej Uczelni.

W tym celu zadeklarowano odpowiednią liczbę semestrów i lat na realizowanym kierunku studiów, studia anglojęzyczne ujęto w systemie POLON pod numerami kodów: 25374 i 25377 na studiach stacjonarnych z kodem uprawnienia 5819. Natomiast Wydział Ekonomii i Zarządzania nie prowadzi kształcenia w języku angielskim na studiach niestacjonarnych.

Zalecenie 2. Rozwój instytucjonalnych form, mających na celu włączenie interesariuszy zewnętrznych w prace na rzecz analizy, oceny i doskonalenia efektów kształcenia na kierunku ekonomia.

Aktywność interesariuszy zewnętrznych w procesie analizy i oceny efektów kształcenia jest realizowana poprzez spotkania Rady Ekspertkiej, która partycypuje w procesie oceny efektów kształcenia, proponuje wprowadzanie modyfikacji w zgodzie z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego i wykorzystuje opinie absolwentów kierunku ekonomia, prezentowane na piśmie w trakcie spotkań indywidualnych i spotkań z przedstawicielami Rady oraz w odniesieniu do działań i porozumieniu z Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia. Wypracowane decyzje zawarte są w dokumentacji z posiedzeń ww. gremiów.

Zalecenie 3. Pełniejsze wpisanie dwóch specjalności – „Zarządzanie projektami” oraz „Praktyka zarządzania ludźmi w organizacji” – w kanon ekonomii, a nie zarządzania.

Jednostka nie zrealizowała zalecenia, deklarując, iż: Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia postanowiła o przeprowadzeniu badania wśród studentów, dotyczącego ww. specjalności na kierunku ekonomia oraz zaproponowała modyfikacje specjalności w celu dostosowania ich do kanonu ekonomii. Jednakże studenci wyrazili się negatywnie o proponowanych zmianach, a bardzo pozytywnie o potrzebie realizacji specjalności

w obecnym kształcie. Jednocześnie Rada Ekspertów zaopiniowała konieczność pozostawienia ww. specjalności w nienaruszonym kształcie ze względu na ich przydatność rynkową, ocenę potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i wartość dodaną studiów na kierunku ekonomia. Ponadto, pracodawcy uznali, że ww. specjalności realizowane na kierunku *ekonomia* rozszerzają horyzonty wiedzy, umiejętności i kompetencji absolwentów kierunku i zdecydowanie chętniej są oni zatrudniani. Wprost stwierdzono o konieczności utrzymania tak specyficznego i jednocześnie w opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych niezbędnego i nowatorskiego rozszerzenia na kierunku ekonomia, który w ich odczuciu w ramach takich specjalności nie tworzy dla rynku zbędnych ekonomistów o wiedzy ogólnej, tylko ekonomistów wyspecjalizowanych w niezwykle poszukiwanych zakresach.

Zalecenie 4. Zwiększenie monitorowania jakości prac dyplomowych (przede wszystkim z punktu widzenia ich stopnia praktyczności) oraz ich zgodności z dyscypliną ekonomia.

Monitoring jakości prac dyplomowych został znacząco poprawiony. Dokonano między innymi audytu pracy dyplomowych na kierunku *ekonomia*, a jego efekty zostały przedstawione członkom Rady Wydziału EiZ i promotorom, celem wdrożenia stawianych zaleceń. Ponadto, opracowano standardy prac dyplomowych dla kierunku ekonomia (I i II stopnia), które stały się elementem procedury dyplomowania. Zaangażowano także zewnętrznych pracowników naukowych do recenzowania prac dyplomowych. Tematy prac dyplomowych, zwłaszcza pod kątem ich zgodności z dyscypliną ekonomia, były także przedmiotem posiedzeń Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia.

Zalecenie 5. Wzbogacenie metod kształcenia o te, które w większym stopniu aktywizują studentów oraz zmniejszenie liczbnosci grup konwersatoryjnych. Duża intensywność zajęć na studiach niestacjonarnych.

Metody kształcenia w procesie dydaktycznym zostały wzbogacone o elementy aktywizujące studentów, takie jak np.: prace projektowe, prezentacje, studia przypadku, warsztaty metodologiczne oparte o formułowanie tez, hipotez i koncepcji badawczych, rozwiązywanie zadań problemowych.

Liczebność grup konwersatoryjnych została zmniejszona i większość grup realizuje kształcenie w ilości od 9 do 41 osób na studiach stacjonarnych oraz od 10 do 51 osób na studiach niestacjonarnych. Niemniej jednak większość grup prowadzonych jest w liczbie od 10 do 20 osób.

W toku przeprowadzonego audytu wewnętrznego stwierdzono na studiach niestacjonarnych trwanie zajęć od wczesnych godzin porannych do godzin wieczornych. Podjęto działania w celu zmiany zastanego stanu, jednocześnie konsultując ze studentami trybu niestacjonarnego. Zaproponowane rozwiązania, nie zakłócające toku kształcenia i umożliwiające pełną realizację efektów kształcenia, tj. wprowadzenie zajęć w piątki w godzinach popołudniowych zostały negatywnie ocenione przez studentów (opinie studentów, badania ankietowe), co skutkowało decyzją o pozostawieniu zajęć na studiach niestacjonarnych w obecnym kształcie.

Zalecenie 6. Pełniejsze dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Infrastruktura została dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych o czym świadczy między innymi certyfikat LODOŁAMACZA, przyznawany przez Polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych.

Zalecenie 7. Przyjęcie merytorycznych zasad rekrutacji na studia II stopnia, które określałyby wymagane efekty kształcenia, nieodzowne dla podjęcia studiów. Brak w teczках studentów wymaganych prawem dokumentów.

Merytoryczne zasady rekrutacji zostały określone w uchwale rekrutacyjnej dla kierunku *ekonomia* na podstawie, której studia II stopnia może rozpocząć absolwent studiów I stopnia z obszaru nauk społecznych lub w przypadku kandydatów przyjmowanych na studia z innego obszaru nauk, jeśli ich zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych w procesie kształcenia pozwala na osiągnięcie efektów realizowanych na studiach II stopnia. Ponadto prowadzone są obowiązkowe zajęcia wyrównawcze.

Wszystkie teczki studentów są sprawdzane regularnie pod kątem zgodności dokumentacji z przepisami prawa.